

ČÍS. 45.

ŠÍDLENKA.

STIEGELMAIERBIRNE. — EPINE D'ÉTÉ DE MORAVIA.

ŠÍDLENKA.

Původ a rozšíření.

Od nepamětných dob se pěstuje na Moravě letní hruška znamenitých vlastností pod jménem „šídla“ neb „šídlenka“. Oblíbena jest velice a to nejen u pěstitelů, nýbrž také u spotřebitelů. Když v měsíci srpnu se objeví na trhu, tu žádný kupující nechce jinou hrušku než „štigelmarku“; ona totiž jest českým i německým obyvatelstvem tak jmenována. Kým a kdy byla vypěstována, není známo. Rozšířena jest nejvíce v II. a III. obvodu našeho rozdělení pro normální výběr odrůd ovocných. V těchto obvodech vedle solnohradky jest ze všech letních hrušek nejznámější a nejvíce zastoupena. Po náležitém bádání po této hrušce v jiných státech a zemích shledáno, že se pěstuje pouze u nás a jest tedy její původ nepopíratelně na Moravě.

Poloha.

Strom se daří nejlépe na místech výslunných, teplých, sušších, proto, má-li se pěstovati ve vyšších obvodech, musí býti vysazen na svahy jižní. Nejzpůsobilejší naše kraje jsou proň, jak již počátkem uvedeno, II. a III. pásmo; v těchto obvodech pak se může pěstovati v rovinách neb i sklonech proti kterékoli straně obrácených. Je-li možno se v těchto polohách vyhnouti straně severní, severovýchodní a severozápadní, pak ovšem jest to výhodnější. Jsou to strany přec jen chladné a vlhké a strom na nich rostlý není dost úrodný.

Půda.

Půdu miluje teplou, hlubokou, hlinitou a suchou; v jiných půdách sice roste též přiměřeně, ale není náležitě úrodný.

Vzrůst.

Jest vzrůstu silného, tvoří korunu kulovitou, hustou, kmen jakož i větve kostry korunové jsou hladké, silné, tvrdého složení; vzdorují dobře větrům a nemocem. Letorosty má hustě nasazené, prostředně dlouhé a silné, nazelenale hnědé barvy. Plodonosných větvíček mívá hojně nasazeno, leč pupeny květné se vyvinují na nich spoře. List má prostředně velký, elipsovitý, tupě špičatý, tupě a mělce ozubený, hladký, lesklý, slabý a tmavozelený; na výhonech jest hustě nasazený. Ve školce roste silně a vyvinuje zdravé a rovné kmeny.

Stanoviště.

Pěstuje se v zahradách domácích, ve štěpnicích, na návších a náměstích. Jako solnohradku tak i šídlenku vysazují obyvatelé v osadách poblíž Brna se zálibou před domky. Pro tato místa se hodí velmi dobře, kulatá a hustá její koruna uniká dost do výšky a vrhá plný stín.

Pěstuje se výhradně jako vysokokmen, ačkoliv šlechtěna na kdouli Tvar stromu. tvoří pěkné zdravé a úrodné zákrsky keřovité a jehlace. Z mládí není mnoho úrodná, až po 10. až 12. roce počne nasazovati více pupenů plodnosných a úrodnost rok od roku značně stoupá.

Ovoce rodí prostředně velké, asi jednou tak veliké, jak reprodukce Ovoce. představuje, tvar má dlouhý, hruškovitý neb plný; nejširší místo plodu jest u většiny plodů v prostředku a ke kalichu a stopce se stejnoměrně poznenáhlu zužuje. Některé plody jsou nápadně dlouhé, velmi úhledné. Vyobrazené plody vzaty s vysokokmenu starého, který měl mnoho plodů nasazeno, jsou proto mnohem menší nežli u stromu normálního, mimo to panující sucho v roce 1905 bylo příčinou slabého vývinu těchto plodů.

Kalich jest velký, rohovitý, otevřený a sedí skorem na povrchu Kalich. plodu.

Stopka jest velmi dlouhá, tenká, dřevnatá, nazelenalá, šídlovitě Stopka. zahnutá; důlek stopečný, zejména u plodů dobře vyvinutých, není znatelný a stopka ční z plodu, jako by byla v něm zapíchnuta. Plod se stopkou podobá se tvaru sedlářského šídla a proto se tato hruška u pěstitelů nazývá šídlenka.

Barva plodu jest kanárkově žlutá, bez jakékoli červeně neb teček Barva. kterékoliv barvy. Slupka jest velmi jemná, hladká, mdlé světlá, hebká, skorem až mastná.

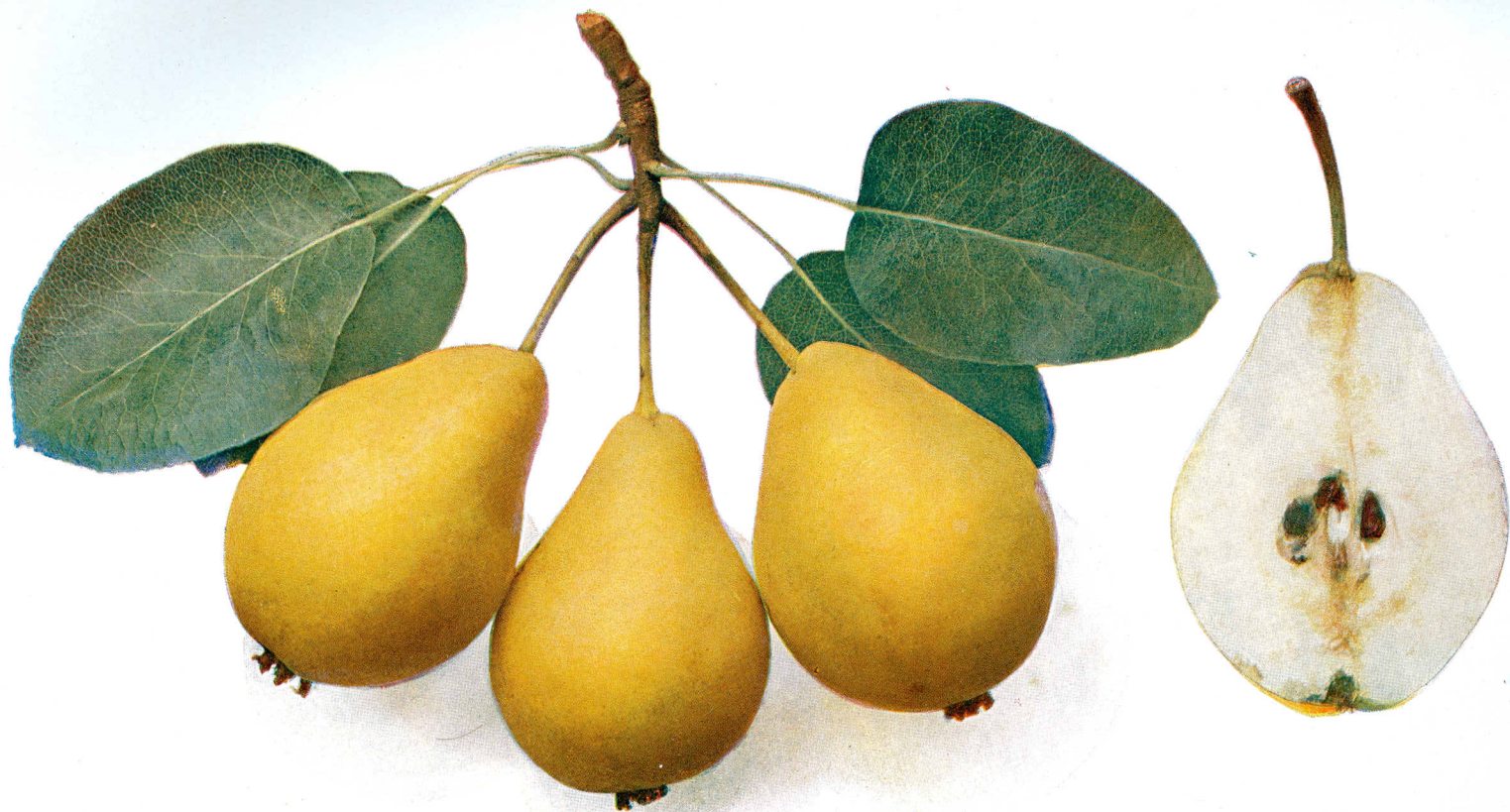
Dužnina jest mdlé bílá, velmi šťavnatá, rozplývající se a přece dosti Dužnina. tuhá, chuti sladké a velmi příjemně, silně muškátovitě okořenělé.

Uzrává mezi 10. až 15. srpnem a udrží se 14 dní i 3 týdny, očeše-li Dozrání a česání. se asi 10 neb 12 dní před uzráním a uloží se do chladného, vlhčího sklepa. Česati se tedy má vždy dříve, když počíná poněkud žloutnouti a jest ještě úplně tvrdá. Zasílati se dá na každou vzdálenost bez zvlášť pečlivého obalu velmi dobře. Obvyčejně ji ovocnáři vyvážejí ve větších koších bez proložení. Na trhu jest z nejoblíbenějších hrušek letních; na brněnském trhu jde stiegelmarka vždy znamenitě na odbyt, poněvadž brněnské obyvatelstvo její znamenité vlastnosti velmi dobře zná. Není-li na trhu již přezrálá, donesena do domácnosti vždy několik dní vydrží, což u jiných letních hrušek nebývá.

V domácnosti především zužitkuje se jako ovoce stolní, pak se dá Zužitkování. velmi dobře zavařovati, loupaná i neloupaná, celá neb půlená, suší se dobře, a poněvadž není kamínkovitá, dává výrobek nejlepší.

Šídlenka, ač tak znamenitá hruška, u našich majitelů školek se velmi málo pěstuje, což dokazuje, že ji neznají, a její rozšiřování dosud obstarávalo obyvatelstvo samo přenášením roubů a štěpováním stromů na určitém místě. Velice záslužno by tedy bylo, kdyby majitelé školek této odrůdě věnovali plnou pozornost a co nejvíce ji rozmnožovali.

ŠÍDLENKA.